

**Рішення спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії**

Спеціалізована вчена рада Донецького національного університету імені Василя Стуса Міністерства освіти і науки України, м. Вінниця, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Акти Конституційного Суду України: правова природа і види» за спеціальністю 081 «Право» 05 березня 2024 року.

Моніч Богдан Сильвестрович,

1980 року народження

Громадянин України

освіта вища: у 2002 році закінчив Національну юридичну академію України імені Ярослава Мудрого (диплом спеціаліста з відзнакою, спеціальність - правознавство, кваліфікація – юрист).

У 2019 р. вступив до аспірантури Донецького національного університету імені Василя Стуса на кафедру конституційного, міжнародного і кримінального права за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса Міністерства освіти і науки України, м. Вінниця.

Науковий керівник: Писарева Елла Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри цивільного права і процесу Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Здобувач має 10 наукових праць: 4 статті в наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях, зокрема:

Статті в наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії «Б»

1. Моніч Б.С., Писарева Е.А. Деякі проблемні питання виконання рішень Конституційного Суду України. *Науковий вісник МГУ. Серія «Юриспруденція»*. 2020. № 46. С. 19-24. URL: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc46/6.pdf>. DOI: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2020.46.4>.

Ключові слова: Конституційний Суд України, акти Конституційного Суду України, рішення Конституційного Суду України, виконання рішень, суб'єкти виконання рішень, механізм виконання рішень, контроль за виконанням рішень, притягнення до відповідальності.

2. Моніч Б.С. Поняття і правова природа актів Конституційного суду України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія юридична*. 2021. Вип. 31. С. 167-177. URL: <http://https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/636/584>. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7372988>.

Ключові слова: акти Конституційного Суду України, правові акти, індивідуальні акти, нормативність, юридична сила, преюдиціальний характер, правова природа актів.

3. Моніч Б.С. До питання класифікації актів Конституційного Суду України. *Академічні візії*. 2022. № 13. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/651>. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10031835>.

Ключові слова: Конституція України, Конституційний Суд України, КСУ, акти Конституційного Суду України, класифікація, рішення, висновки, ухвали, забезпечувальні накази, постанови.

4. Моніч Б.С. Роль і значення правових позицій Конституційного Суду України. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2022. № 2. С. 47-58.

URL: <https://jpc hdnu.donnu.edu.ua/article/view/13625>.

DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2022.2.6>.

Ключові слова: конституція; конституційні цінності; верховенство права; верховенство конституції; відповідальність держави; неконституційність; тлумачення; правові позиції; преюдиція.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради.

Гоцуляк Юрій Вікторович, доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри теорії, історії держави і права та філософії права Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Міхайліна Тетяна Вікторівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії, історії держави і права та філософії права Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Турченко Ольга Григорівна, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри конституційного, міжнародного і кримінального права Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Бєлов Дмитро Миколайович, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»:

1. Автор стверджує, що «окрема думка судді не містить юридичну позицію, є похідною від юридичної позиції КСУ, містить додаткові аргументи до мотивувальної частини у разі згоди судді із прийнятим рішенням або особистий погляд судді на фактичні обставини справи у разі незгоди з рішенням, процесуальні аспекти ухвалення рішення» (с. 23). У цьому контексті потребує додаткової аргументації доцільність існування

інституту окремої думки судді Конституційного Суду України та її співвідношення з актом КСУ.

2. Одним із висновків дисертанта є наукові положення щодо необхідності зміни юридичних позицій КСУ щодо неоскаржуваності всіх актів КСУ. Автор зазначає, що «оскарженню не підлягають саме підсумкові рішення і висновки КСУ, що містять юридичні позиції, спрямовані на зміну чи припинення дії норми права, передбачають досягнення юридичних наслідків, реалізуються за допомогою правових засобів багаторазової дії; не мають чітких часових меж, розраховані на заздалегідь необмежену кількість використань та адресовані неперсоніфікованому колу осіб. У свою чергу, акти індивідуальної дії КСУ (організаційні рішення, постанови, ухвали, забезпечувальні накази) під критерій неоскаржуваності не підпадають» (с. 24-25). У цьому сенсі потребує додаткової аргументації виділення актів індивідуальної дії КСУ, які не підпадають під критерії неоскаржуваності.

3. На с. 173 у п. 4 дисертантом робиться висновок, що форма ухвали визначається Конституційним Судом України залежно від її змісту як у вигляді окремого документу, так і протокольно. Представляє інтерес позиція автора щодо необхідності законодавчого закріплення критеріїв вибору форми ухвали і якими ці критерії можуть бути.

Терлецький Дмитро Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри конституційного права Національного університету «Одеська юридична академія».

1. Конституційний Суд України здійснює значущі політичні функції, не будучи політичним органом. Це обумовлене, найперше, тим, що Конституція, захищати яку покликаний Суд, є рівною мірою і юридичним, і політичним актом. Тому значна кількість його рішень, надто у разі, якщо йдеться про поділ повноважень та визначення меж компетенції органів різних гілок державної влади, прямо стосується відносин, які пов'язані із державним владарюванням і має виразно політичне значення.

Водночас, зважаючи на юридичні наслідки цих рішень в національному правопорядку, здійснюваний ними вплив на статус і функціональну взаємодію інших органів публічної влади, включно з найвищими органами державної влади, неприпустимість перевищення Конституційним Судом України – як і будь-яким іншим органом конституційного контролю – меж юрисдикційних повноважень, набуває принципово важливого значення.

Дотримуючись наведеної позиції, вважаю необхідним зазначити про принаймні два насправду дискусійні моменти, які під час публічного захисту потребують від автора конкретизації та роз'яснень.

По-перше, зважаючи на міркування, викладені на с. 44-46 дисертації, йдеться про твердження автора про виключно правовий характер актів Конституційного Суду України (зокрема, с. 22, с. 107 дисертації).

По-друге, уточнення й додаткових пояснень потребує пропозиція автора щодо зміни положень статті 8 Закону України «Про Конституційний Суд України», змістовно по-різному викладена автором на с. 46 та, відповідно, на с. 224 дисертації.

2. Вихідне значення для осмислення природи актів Конституційного Суду України мають положення статті 151² Конституції України, за якими рішення та висновки, ухвалені Судом, є обов'язковими, остаточними і не можуть бути оскаржені. Водночас Конституційний Суд України визначив у Рішенні від 02.12.2019 № 11-р/2019 у справі щодо офіційного тлумачення положень статті 151-2 Конституції України, усі рішення Суду безвідносно до їх форми (рішення, висновки, ухвали, забезпечувальні накази; постанови), ухвалені з питань його виключних конституційних повноважень, не можуть бути оскаржені.

Осмислюючи правову природу актів Конституційного Суду України, їх властивості тощо, автор неодноразово звертається в дисертації до Рішення від 02.12.2019 № 11-р/2019, вказуючи зокрема:

«Рішенням № 11-р/2019 судді Конституційного Суду порушили необхідний баланс між забезпеченням незалежності КСУ і дотриманням конституційних приписів статті 55 Конституції України, що передбачає захист судом прав і свобод людини і громадянина, встановив абсолютний імунітет для оскарження власних постанов і позбавив себе конституційного права на оскарження в суді постанов КСУ, які можуть порушувати їхні конституційні права» (с. 169 дисертації).

Дотримуючись такої оцінки, автор твердить, що

«... у жодному разі ані Конституція, ані рішення КСУ не можуть тлумачитися у спосіб, що веде до порушення чітких приписів Конституції. Якщо загальним судом буде встановлено, що постанова була прийнята з порушенням хоча б однієї з умов, передбачених статтею 19 Конституції України, такий акт не може вважатися актом КСУ, на який поширюється статті 151² Конституції України в розумінні Рішення КСУ № 11-р/2019» (с. 171 дисертації).

Поділяючи загалом міркування автора, водночас вважаю доцільним, аби під час публічного захисту автор визначив позицію щодо можливості інших шляхів розв'язання ситуації, що склалася, зокрема шляхом зміни юридичної позиції, власне, Конституційним Судом України без зміни положень статті 151² Конституції України.

Науковий інтерес, при цьому, становить позиція автора щодо можливого рішення Європейського суду з прав людини у справі «Станіслав Володимирович Шевчук проти України» (Заява № 474/21) та його ймовірних юридично значущих наслідків, включно із заходами загального характеру.

3. Аргументуючи класифікацію актів Конституційного Суду України за критеріями самостійності правового значення та функціонального призначення, автор твердить, що усі висновки Конституційного Суду України, крім висновків про відповідність Конституції України чинних міжнародних договорів України, не мають самостійного правового значення (с. 117-118 дисертації).

Вважаю необхідним зазначити про принаймні два дискусійні моменти, які під час публічного захисту потребують конкретизації та роз'яснень.

По-перше, додаткових роз'яснень потребують власне ті підстави, за якими автор класифікував усі інші висновки Конституційного Суду України, включно із висновками про відповідність Конституції України міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість, як акти Конституційного Суду України, які не мають самостійного правового значення.

По-друге, потребує уточнення власне перелік таких висновків, які автор визначає, як акти, які не мають самостійного правового значення, адже на с. 117 прямо не згадуються висновки про відповідність Конституції України (конституційність) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою та висновки про відповідність Конституції України та законам України нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим за зверненням Президента України згідно з частиною другою статті 137 Конституції України.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Монічу Богдану Сильвестровичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова спеціалізованої вченої ради

Юрій ГОЦУЛЯК

